

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу французької мови

ПО 1/1

Галузь знань
Спеціальність

035 Філологія
Романські і германські мови та
літератури (переклад включно)

Курс	1
Семестр	1

Освітньо-
професійна
програма

“Лінгвістичні та перекладознавчі
студії: історія і сучасність. Історія
лінгвістичних учень”

ECTS	3
Годин	90

Статус
Цикл
Форма навчання

Дослідницький (науковий) компонент
Навчальні дисципліни для здобуття
глибинних знань зі спеціальності
Денна

Семестровий
контроль

Екзамен

Розподіл годин

Аудиторні години		Самостійна робота
Лекції	Практичні	
денна форма навчання		
12	14	64
один раз на два тижні	один раз на два тижні	

Гарант освітньої
програми

«____» _____
2020 р.

Завідувач кафедри

«____» _____
2020 р.

Голова методичної
комісії

«____» _____
2020 р.

Редакція від _____ 20__ р.

Інформація про викладача

	Лекція	Практичні/лабораторні
ПІБ	Калита Алла Андріївна	Калита Алла Андріївна
Посада	професор	професор
Вчене звання	професор	професор
Науковий ступінь	доктор філологічних наук	доктор філологічних наук
Профіль викладача	http://intellect.ktppam.kpi.ua/profile/kaa55	http://intellect.ktppam.kpi.ua/profile/kaa55
Google Scholar	https://scholar.google.com/citations?user=zZ3EAOAAAAAJ	https://scholar.google.com/citations?user=zZ3EAOAAAAAJ
e-mail	kalitanewadd@gmail.com	kalitanewadd@gmail.com
консультація	Середа 16.00 ауд. 639	Середа 16.00 ауд. 639

Анотація навчальної дисципліни

Метою кредитного модуля «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» є формування в аспірантів здатності розв'язувати практичні проблеми, пов'язані з тематикою курсу, а саме:

– оперувати відомостями про становлення мовознавства як науки на матеріалі основних лінгвофілософських і лінгвістичних концепцій та про розвиток лінгвістичної думки в контексті загальної історії та розвитку інших наук, про провідні досягнення теорії мовознавства різних історичних періодів і сучасності;

– аналізувати принципи історичного перебігу парадигм мовознавства та розуміти актуальні проблеми сучасного мовознавства;

- користуватися методологічною базою різних напрямів і аспектів сучасних лінгвістичних і перекладознавчих досліджень як науковим підґрунтям виконання дисертаційної роботи і формування підвалин для подальшої науково-дослідної роботи докторів філософії шляхом висвітлення глибинних принципів функціонування мови й мовлення, актуальних проблем сучасної науки про систему мови й мовлення;

- узагальнювати й систематизувати теоретичні відомості про основні лінгвістичні школи й видатних мовознавців;

- володіти принципами й методикою лінгвістичного дослідження та найважливішими конкретними досягненнями, здобутими представниками різних наукових шкіл;

- усвідомлювати та аналізувати сутність теоретичних проблем мовознавства, розроблюваних представниками традиційних і новітніх лінгвістичних шкіл, та співвідносити їх з напрямами, теоріями і концепціями видатних мовознавців світу.

Силабус кредитного модуля «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» розроблений на основі принципу систематичності та послідовності, що пов'язано і з організацією навчального матеріалу кредитного модуля, і з системою дій здобувачів щодо його засвоєння з метою виконання навчальних завдань і видів діяльності, необхідних для досягнення очікуваних результатів навчання. Цей принцип слугує основою для вибору відповідних методів та форм навчальної роботи, базованої на особистісно-орієнтованому підході, що дозволяє створити сприятливі умови для розвитку особистості молодого науковця та його автономності.

Силабус побудований таким чином, що для виконання кожного наступного завдання здобувачам необхідно застосовувати навички та знання, отримані у попередньому. Фінальним завданням є складання екзамену, для виконання якого здобувачі використовують знання та практичні навички, отримані під час виконання всіх видів завдань та активної участі на практичних заняттях. Особлива увага приділяється принципів заохочення здобувачів до активного навчання, відповідно до якого вони мають працювати над завданнями, які дозволять у подальшому вирішувати реальні проблеми і завдання у науково-дослідній діяльності.

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача і здобувача для засвоєння студентами матеріалу та розвитку практичних навичок. Під час навчання застосовуються:

- стратегії активного і колективного навчання;
- особистісно-орієнтовані розвиваючі технології, засновані на активних формах і методах навчання, що стимулюють пізнавальну діяльність студентів, (командна робота (team-based learning), парна робота (think-pair-share), метод мозкового штурму, дискусія, практикуми-диспути тощо);
- проблемно-пошукові методи проблемного викладу та евристичний (методи створення ідей, вирішення творчих завдань і методи активізації творчого мислення, дослідницький);
- пояснювально-ілюстративний метод, спрямований на повідомлення готової інформації різними засобами (словесними, наочними, практичними) та усвідомлення і запам'ятовування цієї інформації студентами; евристичні методи (методи створення ідей, вирішення творчих завдань та методи активізації творчого мислення).
- репродуктивний метод, спрямований на відтворення студентами способів діяльності за визначеним викладачем алгоритмом;
- метод проблемного викладу, спрямований на осмислення навчального матеріалу та подальшу реалізацію самостійного пошуку й розвитку когнітивної і творчої активності студентів;
- дослідницький метод, що передбачає творче застосування знань, та формує досвід самостійного наукового пошуку, активізує пізнавальну діяльність студентів.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовуються електронна пошта та месенджери Viber, WhatsApp, за допомогою чого:

- спрощується розміщення та обмін навчальним матеріалом;
- забезпечується зворотний зв'язок зі студентами стосовно навчальних завдань та змісту навчальної дисципліни;
- оцінюються навчальні завдання здобувачів;
- ведеться облік виконання аспірантами плану навчальної дисципліни, графіку виконання навчальних завдань тощо та їхнього оцінювання.

Під час навчання та для взаємодії зі здобувачами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, а також спеціальне обладнання (проектор та електронні презентації для лекційних і практичних занять).

Місце навчальної дисципліни в програмі навчання

Кредитний модуль «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» ПО1 ґрунтується та взаємопов'язаний зі знаннями й уміннями, якими аспіранти опановують у процесі засвоєння такої, відповідно до структурно-логічної схеми, навчальної дисципліни, як: «Філософські засади наукової діяльності» ЗО 1. Знання, уміння та досвід, здобуті у процесі навчання цієї дисципліни, забезпечують опанування освітніх

Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень

компонентів «Методологія та організація філологічних досліджень» ПО 3, «Наукова комунікація державною мовою» ЗО 2 та «Сучасна транслатологія» ПО 2.

Програмні результати навчання¹

У результаті вивчення кредитного модуля «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» здобувачі зможуть:

1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філології і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових теоретичних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

2. Планувати й виконувати теоретичні та/або експериментальні дослідження з філології та дотичних міждисциплінарних напрямів із використанням фахових інструментів, методів та підходів, критично аналізувати результати власних досліджень і здобутки інших науковців у контексті всього комплексу сучасних знань.

3. Використовувати методологічний інструментарій різних галузей знань для реалізації завдань інноваційних міждисциплінарних досліджень.

4. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці, літературознавстві, перекладознавстві.

5. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого, літературного та перекладознавчого матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

6. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного, літературного чи перекладознавчого матеріалу.

7. Аналізувати лінгвокогнітивні процеси для забезпечення мети інноваційного наукового пошуку.

8. Використовувати знання перекладознавчої, лінгвокогнітивної, прагматичної, соціокультурної та психолінгвістичної парадигм для оптимізації міжкультурної взаємодії.

Відповідність результатів навчання до компетентностей у освітній програмі можна переглянути у Додатку 1 «Програмні результати навчання (розширена форма)».

Перелік тем, завдання та терміни виконання

Програмні результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються студентам на першому занятті.

Тиж-день	Зміст навчального матеріалу	Рекомендований час СРС
1.	Розділ I. Лінгвістика в культурах Давнього і Середньовічного Сходу. Лекція 1. Історія лінгвістичних досліджень як розділ науки про еволюцію лінгвістичних учень. Її визначення, об'єкт, предмет, мета, завдання й методи дослідження. Базові поняття історії лінгвістичних досліджень. Уявлення про мову в культурах давнього Близького Сходу (3-е-1-е тис. до н.е.) (Шумер, Давній Єгипет, Месопотамія, Фінікійці, «Біблія»). Лінгвістичні знання в древній Індії. Лінгвофілософські погляди давньоіндійських граматистів.	2

¹ Learning outcomes.

2	Практичне заняття 1. Історія лінгвістичних досліджень як розділ науки про еволюцію лінгвістичних учень. Її визначення, об'єкт, предмет, мета, завдання й методи дослідження. Базові поняття історії лінгвістичних досліджень. Уявлення про мову в культурах давнього Близького Сходу (3-е-1-е тис. до н.е.) (Шумер, Давній Єгипет, Месопотамія, Фінікійці, «Біблія»). Лінгвістичні знання в древній Індії. Лінгвофілософські погляди давньоіндійських граматистів.	2
3	Лекція 2. Історія мовознавства в Китаї. Початок вивчення фонетики. Інші напрями в китайському мовознавстві VI-XI ст. Лінгвістична думка в Японії. Зародження порівняльного та історичного способів пояснення фактів мови. Розвиток мовознавства в арабському Халіфаті. Мовознавство в Ірані. Особливості вивчення фонетичних, лексичних і синтаксичних явищ в арабській мовознавчій культурі.	2
4	Практичне заняття 2. Історія мовознавства в Китаї. Початок вивчення фонетики. Перші фонетичні таблиці. Інші напрями в китайському мовознавстві VI-XI ст. Лінгвістична думка в Японії. Дискусія про мову в давньокитайській філософії. Зародження порівняльного та історичного способів пояснення фактів мови. Розвиток мовознавства в арабському Халіфаті. Мовознавство в Ірані. Особливості вивчення фонетичних, лексичних і синтаксичних явищ в арабській мовознавчій культурі.	2
5	Розділ II. Греко-римська мовознавча традиція як основа європейського мовознавства Лекція 3. Грецькі мислителі V ст. до н.е. (Гомер, Гесіод, Геракліт, Парменід, Демокріт, Протагор, Антисфен, Платон, Арістотель, стоїки). Александрійська граматична школа («Грамматика» Діонісія Фракійця. Грамматична теорія Аполлонія Дискола). Філософські напрями у мовознавстві давньої Греції. Мовознавство і мовознавці давнього Риму: Марк Теренцій Варрон, Луцій Акцій, Марк Туллій Цицерон, Гай Юлій Цезар, Лукрецій, Веррій, Пліній, Квінтіліан, Донат, Присціан.	2
6	Практичне заняття 3. Грецькі мислителі V ст. до н.е. (Гомер, Гесіод, Геракліт, Парменід, Демокріт, Протагор, Антисфен, Платон, Арістотель, стоїки). Александрійська граматична школа («Грамматика» Діонісія Фракійця. Грамматична теорія Аполлонія Дискола). Філософські напрями у мовознавстві давньої Греції. Мовознавство і мовознавці давнього Риму: Марк Теренцій Варрон, Луцій Акцій, Марк Туллій Цицерон, Гай Юлій Цезар, Лукрецій, Веррій, Пліній, Квінтіліан, Донат, Присціан.	2
7	Лекція 4. Мовознавство періоду середньовіччя та епохи Відродження. Інтерес до класичної і семітської філології. Розвиток лексикографії. Раціоналізм і сенсуалізм. Г. В. Лейбніц. Грамматика Пор-Рояля.	2
8	Практичне заняття 4. Мовознавство періоду середньовіччя та епохи Відродження. Інтерес до класичної і семітської філології. Розвиток лексикографії. Видання граматик у XV-XVII ст. Раціоналізм і сенсуалізм. Г. В. Лейбніц. Грамматика Пор-Рояля	2
9	Лекція 5. Зародження історичного і порівняльного методів. Ф. Шлегель. Франц Бопп як дослідник мов індоєвропейської сім'ї. Яков Грімм як основоположник порівняльної граматики мов германської групи. Лінгвістичні погляди Расмуса-Крістіана Раска. Перші	4

	розвідки історичної фонетики слов'янських мов (О.Х. Востоков). Філософія мови Вільгельма Гумбольдта. Компаративістика в германській мовах. Наукова діяльність А. Шлейхера. М. Мюллер про зв'язок мови з природою та історією. Лінгвістично-психологічна теорія Г. Штейнталя. Лінгвістично-філософські погляди О.О. Потебні. Мовознавчі погляди В. Вундта. З історії формування молодогограматизму (К. Бругман, Г. Остгоф, Г. Пауль, Б. Дельбрюк, Карл Вернер).	
10	Практичне заняття 5. Зародження історичного і порівняльного методів. Ф. Шлегель. Франц Бопп як дослідник мов індоєвропейської сім'ї. Яков Грімм як основоположник порівняльної граматики мов германської групи. Лінгвістичні погляди Расмуса-Крістіана Раска. Перші розвідки історичної фонетики слов'янських мов (О.Х. Востоков). Філософія мови Вільгельма Гумбольдта. Компаративістика в германській мовах. Наукова діяльність А. Шлейхера. М. Мюллер про зв'язок мови з природою та історією. Лінгвістично-психологічна теорія Г. Штейнталя. Лінгвістично-філософські погляди О.О. Потебні. Мовознавчі погляди В. Вундта. З історії формування молодогограматизму (К. Бругман, Г. Остгоф, Г. Пауль, Б. Дельбрюк, Карл Вернер).	4
11	Лекція 6. Мовознавство у 20 ст. Московська школа (П.Ф. Фортунатов, О. О. Шахматов), Казанська школа (І.О. Бодуен де Куртене, М. В. Крушевський, В. О. Богородицький), Харківська школа. Італійська неолінгвістика. «Ареальна лінгвістика» (В. Пізані, Дж. Бонфанте, М. Бартолі і Дж. Бертоні). Розвиток лінгвістичних концепцій Ф. де Соссюра у працях зарубіжних мовознавців: Женевська школа (Ш. Баллі, А. Сеше), соціологічний напрям (А. Мейє, Ж. Вандрієс). Структурна лінгвістика. Копенгагенська школа структуралістів. Глосематика (Л. Єльмслев, Х. Ульдалль, О. Єсперсен). Дескриптивна школа. Американська різновидність структуралізму (Ф. Боа, Е. Сепір, Л. Блумфільд). Ноам Хомський. Празька лінгвістична школа (В. Матезіус, Б. Гавранек, В. Скалічка, Ф. Травнічек, М. Трубецькой, Р. Якобсон, С. Карцевський, Єжи Курилович). Лондонська школа структуралізму (Дж. Ферс, Ст. Аллен, Р. Робінс, М. Холлідей).	4
12	Практичне заняття 6. Мовознавство у 20 ст. Московська школа (П.Ф. Фортунатов, О. О. Шахматов), Казанська школа (І.О. Бодуен де Куртене, М. В. Крушевський, В. О. Богородицький), Харківська школа. Італійська неолінгвістика. «Ареальна лінгвістика» (В. Пізані, Дж. Бонфанте, М. Бартолі і Дж. Бертоні). Розвиток лінгвістичних концепцій Ф. де Соссюра у працях зарубіжних мовознавців: Женевська школа (Ш. Баллі, А. Сеше), соціологічний напрям (А. Мейє, Ж. Вандрієс). Структурна лінгвістика. Копенгагенська школа структуралістів. Глосематика (Л. Єльмслев, Х. Ульдалль, О. Єсперсен). Дескриптивна школа. Американська різновидність структуралізму (Ф. Боа, Е. Сепір, Л. Блумфільд). Ноам Хомський. Празька лінгвістична школа (В. Матезіус, Б. Гавранек, В. Скалічка, Ф. Травнічек, М. Трубецькой, Р. Якобсон, С. Карцевський, Єжи Курилович). Лондонська школа структуралізму (Дж. Ферс, Ст. Аллен, Р. Робінс, М. Холлідей).	4
13	Практичне заняття 7 (захист рефератів)	2

Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень

Захист рефератів є фінальним контрольним заходом, який охоплює всі програмні результати навчання. Виконання роботи: 13-ий тиждень.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кількість	Всього
1.	Участь у практичних заняттях	39%	6,5	6	39
2.	Написання і захист реферату	11%	11	1	11
3.	Екзамен	50%	50	1	50
	Всього				100

Рейтинг здобувачів з кредитного модуля складається з балів, що він отримує за :

1) Активну участь у роботі 6 практичних занять (39 балів) – із розрахунку, що на кожному практичному занятті бере участь (оцінюється) уся підгрупа; 7 заняття присвячене захисту реферату. Ваговий бал за роботу на практичних заняттях: **6,5 балів**;

2) написання та захист реферату. Ваговий бал: **11 балів**;

3) відповідь на екзамені. Загальна кількість балів за екзамен складає **50 балів**.

Основні критерії оцінювання роботи здобувачів

1. Відповідь на практичних заняттях.

Мета практичних занять полягає у застосуванні на практиці отриманих здобувачем знань. Оцінювання знань, умінь та навичок слухачів на практичних заняттях складається з перевірки їхньої лінгвістичної компетенції у межах питань, що виносяться на обговорення, а також рівня умінь застосовувати знання під час аналізу лінгвістичної думки різних періодів розвитку мовознавства. Кожна відповідь передбачає розкриття одного теоретичного питання та виконання одного практичного завдання з теми. Ваговий бал за кожне питання – **3,25 балів**.

Ваговий бал за практичне заняття – 6,5 балів

«відмінно» - 5,85 – 6,5 балів;
«добре» - 4,87 – 5,85 балів;
«задовільно» - 3,9 – 4,87 балів;
«незадовільно» - 0 балів.

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання на практичному занятті:

“**відмінно**” – повна і ґрунтовна відповідь на теоретичне питання, вичерпна характеристика історичної події, її ваги для подальшого розвитку мовознавства, окреслення дат і персоналій, ґрунтовне і коректне пояснення лінгвістичного напрямку, вільне володіння матеріалом, активна участь в обговоренні інших питань практичного заняття; відповідь на поставлені викладачем додаткові запитання (не менше 90% потрібної інформації); активна участь в обговоренні інших питань практичного заняття;

“**добре**” – неповна відповідь на теоретичні питання, коректне, але непослідовне висвітлення подій, течій і персоналій, притаманних конкретному історичному періоду розвитку мовознавства, відсутність коментаря щодо їхнього впливу на подальший розвиток лінгвістичної думки; активна участь в обговоренні інших питань практичного заняття (не менше 75% потрібної інформації); активна участь в обговоренні інших питань практичного заняття;

Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень

“задовільно” – часткове висвітлення одного з теоретичних питань, без наведення інформації щодо персоналій і праць конкретного історичного періоду розвитку мовознавства, пасивна участь в обговоренні дискусійних питань (менше 60% потрібної інформації);

“незадовільно” – не висвітлене питання або відсутність відповіді.

Критерії оцінювання відповіді на практичне питання на практичних заняттях:

“відмінно” – повне і цілком правильне виконання завдання з урахуванням вивченого матеріалу з певного питання (не менше 90% потрібної інформації)

“добре” – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями;

“задовільно” – неповне виконання завдання з урахуванням вивченого матеріалу з даного питання (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки;

“незадовільно” – незадовільна відповідь (менше 60% потрібної інформації) або невиконання завдання.

2. Написання реферату.

Кредитний модуль передбачає написання та захист реферату за тематикою робочої програми.

Ваговий бал за реферат: 11 балів

«відмінно» -	9,9 – 11 балів;
«добре» -	8,25 – 9,9 балів;
«задовільно» -	6,6 – 8,25 балів;
«незадовільно» -	0 балів.

Критерії оцінювання якості підготовленого реферату:

«відмінно» – 9,9 – 11 балів –	тему розкрито повністю; зміст цілком відповідає темі реферату; наявні графічні (схеми, рисунки, таблиці) узагальнення змісту реферату; ураховано вплив розглядуваного історичного періоду чи напряду на сучасні мовознавчі розробки; подано власну оцінку результатів наукових здобутків досліджуваного питання; матеріал проаналізований коректно; одержані результати достовірні й систематизовані; висновки логічні й розкривають результати розв’язання поставлених завдань; коректно оформлений список використаних джерел;
«добре» – 8,25 – 9,9 балів –	поверхово проаналізовані літературні джерела, але тему при цьому розкрито; недостатньо використані інформаційні матеріали; висновки нечіткі; коректно оформлений список використаних джерел;
«задовільно» – 6,6 – 8,25 балів –	робота не містить аналізу підходів до висвітлення проблеми; спостерігається надлишок елементів описовості; висновки сформульовані з надмірною узагальненістю; є зауваження щодо оформлення роботи;
«незадовільно» – 0 балів –	зміст роботи не відповідає темі; аналіз виконаний поверхово; у роботі переважають описовість і реферативність, відсутня системність; висновки недостовірні; наявні суттєві огріхи в оформленні роботи.

Орієнтовний перелік тем рефератів наведено в Додатку 3.

Результати оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі (е-поштою).

Семестрова атестація здобувачів

Обов'язкова умова допуску до екзамену		Критерій
1	Поточний рейтинг	$RD \geq 25$

Максимальна сума балів стартової складової складає 50. Необхідною умовою допуску до екзамену є захист реферату та стартовий рейтинг не менш ніж 25 балів.

Структура екзамену

Екзамен проводиться в усній формі і передбачає перевірку теоретичної підготовки здобувачів. Екзамен складається з двох теоретичних питань, за правильну відповідь за кожне з яких нараховується 25 балів.

Система оцінювання теоретичного питання:

“відмінно” – виставляється за коректний та вичерпний огляд конкретного історичного періоду в розвитку лінгвістичних вчень, характеристика представників певних напрямів і течій, аналіз їхніх праць, виклад сутності ідей та їхнє інтерпретування з погляду сучасного мовознавства, аналіз впливу тогочасної лінгвістичної думки на подальший розвиток лінгвістики – 22,5 – 25 балів.

“добре” – коректний, але непослідовний огляду конкретного історичного періоду в розвитку лінгвістичних вчень, а також відсутності детального коментаря щодо сутності тогочасних лінгвістичних поглядів та їхнього впливу на подальший розвиток мовознавства – 22,5 – 18,75 балів;

“задовільно” – неповна або некоректна інтерпретація лінгвістичних поглядів конкретного періоду розвитку мовознавства, а також недостатній рівень обізнаності з працями його представників; – 18,75 – 15 балів;

“незадовільно” – некоректна відповідь на теоретичне питання, або її повна відсутність – 0 балів.

Сума стартових балів і балів за екзамен переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Рейтингові бали, RD	Оцінка за університетською шкалою
$95 \leq RD \leq 100$	Відмінно
$85 \leq RD \leq 94$	Дуже добре
$75 \leq RD \leq 84$	Добре
$65 \leq RD \leq 74$	Задовільно
$60 \leq RD \leq 64$	Достатньо
$RD < 60$	Незадовільно
Невиконання умов допуску (Менше 25 або відсутність реферату)	Не допущено

Перелік питань на екзамен та зразок екзаменаційного білету відображено у Додатку 3.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять

Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень

Відвідування лекційних і практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них подається програмний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання семестрового індивідуального завдання. Система оцінювання орієнтована на отримання балів на практичних заняттях.

Пропущені контрольні заходи

Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини (лікарняний, мобільність тощо) заняття за рахунок самостійної роботи.

Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>.

Календарний рубіжний контроль

Проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами ². Оскільки робочим навчальним планом у першому семестрі передбачено 13 тижнів навчання, то проводиться лише перша атестація на 8 тижні.

Критерій		Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації ³		8-ий тиждень	-
Умови отримання атестації	Поточний рейтинг ⁴	≥ 9,75 балів	-

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки здобувачів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Здобувачі мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Інклюзивне навчання

Кредитний модуль «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» може викладатися для більшості здобувачів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів.

Навчання іноземною мовою

Навчальний матеріал вивчається українською мовою.

² Рейтингові системи оцінювання результатів навчання: Рекомендації до розроблення і застосування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 20 с.

³ Там само.

⁴ Там само.

Позааудиторні заняття

Передбачається в межах вивчення кредитного модуля не більше двох позааудиторних занять – участь у конференціях і круглих столах.

Додатки

Додаток 1. Програмні результати навчання (розширена форма)

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень» здобувачі зможуть:

Результати навчання		Відповідність результатів навчання до компетентностей в ОП ⁵	
		Загальні компетентності (soft skills)	Фахові компетентності
1.	Мати передові концептуальні та методологічні знання з філології і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових теоретичних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.	Здатність бути критичним і самокритичним.	Здобуття глибоких знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
2.	Планувати й виконувати теоретичні та/або експериментальні дослідження з філології та дотичних міждисциплінарних напрямів із використанням фахових інструментів, методів та підходів, критично аналізувати результати власних досліджень і здобутки інших науковців у контексті всього комплексу сучасних знань.	Здатність бути критичним і самокритичним.	Здатність до розроблення структурно-смыслового алгоритму для проведення наукового дослідження та реалізації поставлених завдань.
3.	Використовувати методологічний інструментарій різних галузей знань для реалізації завдань інноваційних міждисциплінарних досліджень.	Здатність бути критичним і самокритичним.	Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових

⁵ Освітньо-професійна програма «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька», другий (магістерський) рівень вищої освіти, за спеціальністю 035 «Філологія».КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2020 р.

			методів.
4	Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрямки і школи в лінгвістиці, літературознавстві, перекладознавстві.	Здатність бути критичним і самокритичним.	Здатність розв'язувати широке коло проблемі завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.
5	Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого, літературного та перекладознавчого матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних	Здатність бути критичним і самокритичним.	Здатність до всебічного аналізу лінгвокогнітивних та соціокультурних процесів, до моделювання та прогнозування тенденцій розвитку мовних, позамовних та мовленнєвих явищ.
6	Аналізувати лінгвокогнітивні процеси для забезпечення мети інноваційного наукового пошуку.	Здатність бути критичним і самокритичним.	Здатність до інноваційного переосмислення і застосування методів інших галузей знань для реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.
7	Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного, літературного чи перекладознавчого матеріалу.	Здатність бути критичним і самокритичним.	Здатність використовувати комунікативні стратегії наукового дискурсу з позиції інтенційного, діяльнісного та когнітивного підходів для ефективної реалізації поставлених цілей в рамках дослідження.
8	Використовувати знання перекладознавчої, лінгвокогнітивної, прагматичної, соціокультурної та психолінгвістичної парадигм для оптимізації міжкультурної взаємодії.	Здатність бути критичним і самокритичним.	Здатність до всебічного аналізу лінгвокогнітивних та соціокультурних процесів, до моделювання та прогнозування тенденцій розвитку

			мовних, позамовних та мовленнєвих явищ.
--	--	--	---

Додаток 2. Рекомендована література

Базова:

1. Алпатов В.М. История лингвистических учений. Учебное пособие / [4-е изд.]. – М.: Языки славянской культуры, 2005. – 368 с.
2. Удовиченко Г.М. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. – К.: Вища школа, 1980. – 215 с.

Допоміжна:

1. Алпатов В. М. «Грамматика Пор-Рояля» и современная лингвистика // Вопросы языкознания, 1992, №2.
2. Алпатов В.М. Учение Марра // Вопросы языкознания. 2006, №1.
3. Амирова Т.А., Ольховиков Б.А., Рождественский Ю.В. История языкознания. – М., 2003.
4. Березин Ф.М. История лингвистических учений. – М.,1975.
5. Березин Ф.М. Русское языкознание XIX – начала XX века. – М.,1976.
6. Бодуэн де Куртенэ. О задачах языкознания // Хрестоматия по истории русского языкознания. – С. 376-385.
7. Булаховский Л.А. Александр Афанасьевич Потебня. – Киев,1952.
8. Виноградов В.В. История лингвистических учений. – М.,1978.
9. Востоков А.Х. Рассуждение о славянском языке // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях. Ч1 –М., 1960. – С.52-56.
10. Гамкрелидзе Т.В. О единой лингвистической парадигме// Вопросы языкознания. 2005, №2.
11. Горбаневский М.В. В начале было слово. Малоизвестные страницы современной лингвистики. – М., 1991.
12. Гринцер Н.П. Лингвистические основы раннегреческой философии // Язык о языке. – М., 2000.
13. Грамматические концепции в языкознании 19 века. –Л.: Наука, 1985.
14. Живов В., Тимберлейк А. Расставаясь со структурализмом (тезисы для дискуссии) // Вопросы языкознания. – 1997, №3.
15. Звегинцев В.А. История языкознания XIX – XX веков в очерках и извлечениях: В 2-х ч. – М.: Просвещение. – Ч. 1, 1964. – 466 с.
16. Звегинцев В.А. История языкознания XIX – XX веков в очерках и извлечениях: В 2-х ч. – М.: Просвещение. – Ч. 2, 1964. – 495 с.
17. История лингвистических учений. Древний мир / А.В. Десницкая, С.Д. Кацнельсон. – Л.: Наука, 1980. – 257 с.
18. История лингвистических учений. Средневековый Восток / А.В. Десницкая, С.Д. Кацнельсон. – Л.: Наука, 1981. – 262 с.
19. История лингвистических учений. Средневековая Европа / А.В. Десницкая, С.Д. Кацнельсон. – Л.: Наука, 1985. – 244 с.
20. История лингвистических учений. Позднее Средневековье / А.В. Десницкая. – СПб.: Наука, 1991. – 265 с.
21. Кибрик А.Е. Э.Сэпир и современное языкознание // Сэпир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. – М.,1993.
22. Колесов В.В. История русского языкознания. – СПб., 2003.
23. Кочерган М.М. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – к.: Видавничий центр «Академія», 1999. – 288 с. (Альма-матер).
24. Лингвистический энциклопедический словарь. – М., 1989.

25. Ломоносов М.В. Предисловие о пользе книг церковных в российском языке // Хрестоматия по истории русского языкознания. – С. 29-31.
26. Лукин О.В. Части речи в античной науке // Вопросы языкознания. – 1994, №4.
27. Лоя Я.В. История лингвистических учений. Материалы к курсу лекций. – М.: Высшая школа, 1968. – 308 с.
28. Остгоф Г., Бругман К. Предисловие к книге «Морфологические исследования в области индоевропейских языков» // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях Ч. 1. – С.187-199.
29. Потебня А.А. Мысль и язык // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях Ч. 1. – С.136-142.
30. Потебня А.А. Из записок по русской грамматике // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях Ч. 1. – С.142-170.
31. Радченко О.А. Лингвофилософские опыты Гумбольдта и постгумбольдтианство // Вопросы языкознания. – 2001, №3.
32. Степанов Ю.С. Язык и метод. К современной философии языка. – М., 1998.
33. Сумерки лингвистики. Из истории отечественного языкознания. Антология. Под редакцией В.П.Нерознака. – М., 2001.
34. Хомский Н. Язык и мышление. – М., 1972.
35. Черепанов М.В. Лекции по истории науки о языке. – Саратов, 2005. Шлейхер А. Теория Дарвина в применении к науке о языке // Звегинцев В.А. История языкознания XIX-XX веков в очерках и извлечениях Ч. 1. – С.107-110.
36. Шарадзенидзе Т.С. Лингвистическая теория Бодуэна де Куртенэ и ее место в языкознании 19-20 веков. – М., 1980.
37. Щерба Л.В. Очередные проблемы языковедения // Звегинцев В.А. История языкознания в очерках и извлечениях. Ч.2. – С. 373-377.
38. Языкознание в Японии: Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://miuki.info/2013/06/yazykoznanie-v-yaponii/>.

Література знаходиться у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичному кабінеті кафедри теорії, практики та перекладу французької мови та в електронному кампусі.

Додаток 3. Орієнтовна тематика рефератів, перелік питань для самоконтролю та зразок екзаменаційного білету.

Тематика рефератів

1. Етнолінгвістика. Її теоретично-лінгвістичні підвалини. Концепції представників німецької та американської етнолінгвістики.
2. Роль українських лінгвістів у розвитку східнослов'янського мовознавства у XX столітті.
3. Значення праць Ф. Боппа у виникненні порівняльно-історичного мовознавства.
4. Молодограматизм кінця XIX – початку XX ст. (основні принципи, школи, здобутки і вади).
5. Виникнення порівняльно-історичного мовознавства – германістики. Праці Р. Раска.
6. Харківська лінгвістична школа (час, склад, головна проблематика).
7. Мовознавча думка у стародавній Індії.
8. Початки лексикографії у східних слов'ян.
9. Наука про мову у Давній Греції.
10. Зародження граматичної теорії у східних слов'ян. М. Смотрицький.
11. Значення арабського мовознавства.
12. Слов'янська граматики доломоносівського періоду.

13. Аналіз мовних елементів у логіці та поетиці Аристотеля.
14. Питання походження мови за О. О. Потебнею.
15. Лінгвістичні погляди М. В. Ломоносова.
16. Я. Грімм як зачинатель порівняльної граматики мов германської групи.
17. Методично-лінгвістичні основи поглядів О. О. Потебні.
18. Методологічна основа філософської думки про мову В. фон Гумбольдта.
19. Психологічний напрям (О. О. Потебня).
20. Психологізм О. О. Потебні.
21. Морфологічна та генеалогічна класифікація мов у працях В. фон Гумбольдта і А. Шлейхера.
22. Лінгвістичні погляди Г. Лейбніца, Ж.-Ж. Руссо, І. Гердера і Д. Віко.
23. О. О. Потебня про „дух” і „народний дух”.
24. Суть учення О. О. Потебні про слово і його внутрішню форму.
25. Значення граматики Паніні.
26. Виникнення філософії як науки в епоху Відродження.
27. Основні положення лінгвістичної концепції Б. де Куртене.
28. Лексикографічні праці Л. Зизанія та П. Беринди.
29. Олександрійські граматисти. Значення античного мовознавства.
30. Основні принципи і проблематика Московської лінгвістичної школи.
31. Визначення мови у концепції В. фон Гумбольдта.
32. Учення О. О. Потебні про зв'язки між почуттям, думкою, поняттям і словом.
33. Основні положення вчення О. О. Потебні з проблеми співвідношення мови та мислення.
34. Виникнення структуралізму (час, напрями, проблематика, представники).
35. Граматичне вчення П. Фортунатова.
36. Структура давньоіндійського мовознавства. Основні типи текстів.
37. Загальні поняття мови у працях П. Фортунатова.
38. Роль школи стоїків у розвитку античного мовознавства.
39. Проблеми загального мовознавства у працях А. Щерби, В. Виноградова.

Список питань для самоконтролю для діагностики результатів навчання з кредитного модуля

1. Проблеми систематизації наукових напрямів в історії лінгвістики. Загальна характеристика основних етапів розвитку мовознавства.
2. Найдавніші лінгвістичні традиції, їх схожі й відмінні риси.
3. Основні досягнення мовознавства античності.
4. Особливості розвитку науки про мову в середньовічний період. Грецька і латинська лінгвістичні традиції.
5. «Грамматика Пор-Рояля» – важливий етап у пошуку універсальних властивостей мови.
6. Створення національних граматики у Західній Європі. Історія виникнення писемності у слов'янських країнах.
7. Початковий етап розвитку компаративізму. Його основні принципи та прийоми.
8. Натуралістичний напрям у мовознавстві (А. Шлейхер).
9. Лінгвістична концепція В. фон Гумбольдта, її значення на сучасному етапі розвитку лінгвістики.
10. Стадіальна концепція розвитку мов, її витoki, наукова цінність.
11. Доломоносівський і ломоносівський етапи розвитку мовознавства в Росії.
12. Значення наукової діяльності О.О. Потебні для розвитку вітчизняного мовознавства.
13. Молодограматичний етап у мовознавстві. Його достоїнства і недоліки.
14. Розробка проблеми формальних категорій Ф.Ф. Фортунатова.
15. Новаторство І.А. Бодуена де Куртене в підході до мовних явищ.

Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність. Історія лінгвістичних учень

16. Причини і передумови зміни наукової парадигми в лінгвістиці на рубежі XIX-XX століть.

18. Розвиток мовознавства в Україні. Провідні українські мовознавці.

19. Лінгвістичні школи.

Зразок екзаменаційного білету

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Освітньо-кваліфікаційний рівень доктор філософії

Напрямок підготовки -

Спеціальність 035 Філологія Семестр I
(назва)

Кредитний модуль Лінгвістичні та перекладознавчі студії: історія і сучасність.
Історія лінгвістичних учень

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 5

1. Мовознавство 19 ст. та 20 ст.

2. Лінгвофілософська концепція Г. Сковороди.

Затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від “ ” _____ 20 _____ року

Завідувач кафедри _____ Алла КАЛИТА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Екзаменатор Алла КАЛИТА